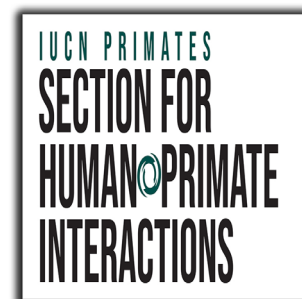

Doporučený postup pro zodpovědné zveřejňování záznamů s primáty

Publikováno IUCN Primate Specialists Group
Sekce pro interakci mezi lidmi a primáty

Siân Waters, Joanna M Setchell, Laëtitia Maréchal, Felicity Oram, Janette Wallis & Susan M Cheyne

Dále se podíleli: Brooke Aldrich, Sherrie Alexander, Liana Chua, Tara Clarke, Malene Friis Hansen, Carolyn Jost-Robinson, Kimberley Hockings, Marni LaFleur, Lucy Radford, Erin Riley, Amanda Webber

Úvod

Fotografie či videa (dále jen záznamy) mohou přitáhnout pozornost milionů lidí za účelem většího zájmu o ochranu jak primátů, tak o ochranu jejich welfare. Nicméně v případě, že kontext tohoto záznamu je nevhodný nebo nejasný, mohou lidé z jeho obsahu vyvodit zcela mylné závěry. Tyto mylné závěry pak mohou mít neúmyslné negativní důsledky pro již zmiňovanou ochranu (Aldrich 2018; Wallis 2018; Norconk *et al.* 2019). Potenciál pro šíření těchto záznamů primátů bez vhodného kontextu se týká především sociálních médií.

V mnoha zemích jsou primáty nelegálně odchyťováni z volné přírody a zneužíváni jako rekvizita pro pořizování fotografií či pro reklamní účely (Osterberg & Nekaris 2015; LaFleur *et al.* 2019; Norconk *et al.* 2019). Dospělí jedinci jsou obvykle zabiti, aby se mohli pytláci zmocnit mláďat, která jsou pro tyto rekvizity nejefektivnější. Bývají jim odstraňovány zuby jako prevence před pokousáním. Primáti zachyceni na záznamech mohou být extrémně vystresováni. Např. noční primáti, jako outloni, jsou velice citliví na světlo, přesto jsou vystavováni za bílého dne bleskům z fotoaparátů (Nekaris *et al.* 2015). Turisté i místní obyvatelé často takové primáty kupují, ať už za účelem je mít jako domácí mazlíčky nebo v naději, že je „zachrání“ ze špatných podmínek (Bergin *et al.* 2019; Osterberg & Nekaris 2015; LaFleur *et al.* 2019). V některých zemích jsou „exotická“ divoká zvířata, včetně lidoopů, chována přímo za účelem prodeje na fotografické rekvizity pro turisty (Aldrich 2018). Jakmile jsou tato zvířata příliš velká nebo silná na to, aby se s nimi dalo bezpečně manipulovat, jsou usmrcena nebo „uskladněna“ mimo dohled turistů. Tito jedinci jsou pak často chováni ve špatných podmínkách, o nichž veřejnost buď neví nebo je ignoruje (Agoramoorthy & Hsu 2005; Reuter & Schaefer 2016).

Lidé, kteří mají přístup k primátům, jako jsou primatologové, studenti, ochránci přírody, chovatelé a dobrovolníci v zoologických zahradách, záchranné spolky a azyly pro zvířata, zaměstnanci vládních agentur a průvodci, hrají klíčovou roli při informovanosti o těchto primátech veřejnosti. Stejně významný v tomto ohledu je i přístup donátorů, tvůrců dokumentárních filmů, filmových a televizních celebrit, vládních úředníků a filmových producentů. Ti všichni ovlivňují způsob, jak lidé vnímají primáty. Úspěšnost předávání těchto informací o primátech však spočívá v tom, jak je informace pochopena, nikoli na základě toho, kdo ji vysílá.

Pokusíme se zde vysvětlit, proč by všichni výše zmiňovaní měli zvážit sdílení snímků, na kterých se sami objevují v blízkosti či v přímém kontaktu s primáty. Na závěr poskytneme vodítko k tomu, aby došlo ke snížení negativních vlivů těchto snímků na ochranu primátů a jejich welfare jak v *in situ*, tak v *ex situ*.

Problém spojený se záznamy primátů v blízkosti lidí

Záznamy primátů v bezprostřední blízkosti člověka, které zkreslují vnímání primátů veřejností

Celkové vnímání primátů veřejností je negativně ovlivňováno snímky s lidmi, kteří drží v náručí primáta. Tyto snímky jsou ve velkém množství k vidění na sociálních sítích (Ross *et al.* 2011; Nekaris *et al.* 2013; Leighty *et al.* 2015; Clarke *et al.* 2019). Záznamy vyvolávají u veřejnosti falešný dojem toho, že fyzický kontakt s primáty je bezpečný, nepředstavuje žádné zdravotní riziko pro člověka ani pro primáta a že primáti jsou vhodnými domácími mazlíčky. To vše může vést k tomu, že jsou primáti vnímáni pouze jako zdroj zábavy, což směřuje k podceňování jejich hodnot v biodiverzitě i ve stavu ohrožení. Díky tomu dochází k nepodpoření a nepochopení snahy o zachování druhů a to zejména v zemích původu (Ross *et al.* 2008; Schroepfer *et al.* 2011; Leighty *et al.* 2015, Morrow *et al.* 2017; Aldrich 2018).

Záznamy primátů v blízkosti člověka mohou být v různých kulturách různě interpretovány

Zatímco některé kultury jsou přírodou už skoro nedotčené a mají tendenci vytvářet ostrou hranici mezi lidmi a přírodou, tzv. „wildlife“, existuje i spousta jiných kultur, kde tato hranice není tak zřetelná a kde lidé nemusí vnímat primáty jako „divoká“ zvířata. Týká se to zejména zemí původu různých druhů těchto zvířat (Aldrich 2018). Dá se předpokládat, že se interpretace záznamů primátů bude lišit v závislosti na vztahu a interakci lidí různých kultur a primátů. Například vnímání primátů lidmi z venkova a z měst je velmi odlišné (Franquesa Soler & Serio Silva 2017; Ceballos-Mago & Chivers 2010). Tyto odlišnosti ve vnímání znamenají, že informace, kterou chceme zprostředkovat záznamem z pohledu jedné kultury nebo regionu, nemusí být informací, kterou lidé dostávají v jiné kultuře.

Snímky primátů v blízkosti lidí mohou svádět širokou veřejnost k tomu, aby se snažila získat své vlastní snímky

Snímky veterinářů, ošetřovatelů, chovatelů, dokumentaristů, celebrit, dobrovolníků nebo turistů, kteří se mazlí s primáty nebo je krmí v záchranných centrech, vyvolávají u široké veřejnosti přání zažít totéž. Focení se v blízkosti zvířat (včetně primátů) bez jakékoli či neviditelné bariéry se stala populárním způsobem, jak si pořídit, sdílet a přidat hodnotu zážitkům z cestování (Shutt 2014). Tyto záznamy podkopávají ochranné snahy o omezení pytláctví, omezení chovu primátů v nevhodných podmínkách a samotnou ochranu druhů tím, že ukazují primáty v nevhodné blízkosti člověka. Fotografie primatologů pečujících o primáty mohou navíc odradit místní obyvatele od spolupráce v záchranných projektech, protože ze snímků vnímají, že projekt se více zabývá primáty než místními obyvateli (Meijaard & Sheil 2008; Waters *et al.* 2018).

Závěr

Jako lidé, kteří se zajímají o ochranu a dobré životní podmínky primátů, neseme zodpovědnost za přímé i nepřímé důsledky zveřejňování nás samotných v blízkosti primátů (Wallis 2018). Společné snímky primátů a lidí v populárních médiích zkreslují vnímání primátů veřejností, zesilují potenciál pro mezikulturní nedorozumění a zvyšují nevhodné interakce mezi lidmi a primáty. Navíc maří úsilí vynaložené na zlepšení životních podmínek zvířat v *in situ* i zachování druhů celkově ve všech kontextech. Negativní důsledky zveřejňování takovýchto snímků budou pravděpodobně převyšovat ty pozitivní. Budme tedy obezřetní a hlídáme si, co sdělíme na sociálních médiích či jinde.

Stručně řečeno, **jako lidé pracující s primáty, kteří se zajímají o jejich ochranu a welfare, máme povinnost nezveřejňovat své snímky v blízkosti primátů, zejména ne v sociálních médiích, která mají tendenci šířit podobné snímky bez původního kontextu.** Toto platí rovněž pro učitele, účastníky konferencí, pracovníky v médiích a celkově těch, kdo zvyšují povědomí o ochraně primátů. Platí pro každého, kdo pracuje s primáty, ale zejména pro ty z nás, kteří jsou pro práci s primáty dobře známí díky naší schopnosti ovlivňovat vnímání primátů veřejností.

Poskytujeme následující pokyny ke snížení potenciálních nákladů na záznamy primátů, jejich dobrých životních podmínek a ochrany *in situ* a *ex situ*.

Doporučení pro odpovědné zaznamenávání snímků s primáty

- Zajistit, aby v organizaci existoval kodex týkající se pořizování a šíření snímků zaměstnanci, studenty a dobrovolníky. Je-li to relevantní, zajistěte, aby vaše marketingové oddělení a oddělení pro styk s veřejností nebo jacíkoli dobrovolníci v oblasti komunikace byli o kodexu plně informováni.
- Ti, kteří nemají kontrolu nad všemi snímky (např. vysoce postavení) by měli nabídnout i jiné záznamy pro porovnání a zároveň by měli vysvětlit, proč je původní snímek problematický. Mají také příležitost učinit veřejné prohlášení a vysvětlit svůj současný postoj.
- Propagujte veškeré informace týkající se problémů (souvisejících s obrázky lidí v blízkosti primátů) za účelem ochrany a dobrých životních podmínek primátů na svých webových stránkách nebo v publikacích, programech, prezentacích a prohlídkách s průvodcem.
- Nikdy nepublikujte snímky primátů v náruči pečovatele. Nahradte je raději fotografiemi samotných primátů.
- Je-li to relevantní, pořizujte fotografie osob, které se vyskytují pouze mimo klece zajatých primátů, nikoli uvnitř.
- Nezveřejňujte snímky, na kterých jsou primáti krmeni z ruky nebo v jakékoli přímé interakci s ošetřovateli či dobrovolníky, pokud na sobě nemají vhodné ochranné prostředky.
- Na snímcích lidí s volně žijícími primáty, které chcete zveřejnit, zajistěte, aby byla vzdálenost mezi nimi minimálně 7 m/23 stop.
- U snímků, které mají propagovat primatologii, zajistěte, aby byl tento kontext zřejmý. Stačí mít nasazenou roušku a po ruce dalekohled či poznámkový blok. Vysvětlete kontext nejlépe tak, aby byl nedílnou součástí snímku (např. vodoznak).

Citace

- Agoramoorthy G & Hsu MJ. 2005. Use of nonhuman primates in entertainment in Southeast Asia. *Journal of Applied Animal Welfare Science* 8:141-149.
- Aldrich BC. 2018. The use of primate actors in feature films 1990-2013. *Anthrozoos* 31:5-21.
- Bergin D, Atoussi S & Waters S. 2018. Online trade of Barbary macaques *Macaca sylvanus* in Morocco and Algeria. *Biodiversity and Conservation* 27:531-534.
- Ceballos-Mago N & Chivers DJ. 2010. Local knowledge and perceptions of pet primates and wild Margarita capuchins on Isla de Margarita and Isla de Coche in Venezuela. *Endangered Species Research* 13:63-72.
- Clarke TA, Reuter KE, LaFleur M & Schaefer MS. 2019. A viral video and pet lemurs on Twitter. *PLoS ONE* 14(1): e0208577.
- Franquesa-Soler M & Serio-Silva JC. 2017. Through the eyes of children: Drawings as an evaluation tool for children's understanding about Endangered Mexican primates. *American Journal of Primatology* 79: DOI.10.1002/ajp.22723.
- LaFleur M, Clarke TA, Reuter KE, Schaefer MS & terHorst C. 2019. Illegal trade of wild-captured *Lemur catta* within Madagascar. *Folia Primatologica* 90:199-214.
- Leighty KA, Valuska AJ, Grand AP, Bettinger TL, Mellen JD, Ross SR, Boyle P & Ogdan JJ. 2015. Impact of visual context on public perceptions of non-human primate performers. *PLoS ONE* e0118487.
- Morrow KS, Jameson KA & Trinidad JS. 2017. Primates in film. In *The International Encyclopaedia of Primatology* (eds M Bezanson, KC MacKinnon, E Riley, CJ Campbell, KAI Nekaris, A Estrada, AF Di Fiore, S Ross, LE Jones-Engel, B Thierry, RW Sussman, C Sanz, J Loudon, S Elton & A Fuentes). DOI:10.1002/9781119179313.wbprim0350
- Meijaard E & Sheil D. 2008. Cuddly animals don't persuade poor people to back conservation. *Nature* 454:159. <https://www.nature.com/articles/454159b.pdf>
- Nekaris KAI, Musing L, Vazquez AG & Donati G. 2015. Is tickling torture? Assessing welfare towards slow lorises (*Nycticebus* spp.) within Web 2.0 videos. *Folia Primatologica* 86:534-51.
- Nekaris KAI, Campbell N, Coggins TG, Rode EJ, Nijman V. 2013. Tickled to death analysing public perceptions of "cute" videos of threatened species (slow lorises – *Nycticebus* spp.) on Web 2.0 sites. *PLoS ONE* 8(7):e69215.
- Norconk MA, Atsalis S, Tully, G, Santillan AM, Waters S, Knott CD, Ross SR, Shanee S & Stiles D. 2020. Reducing the primate pet trade: Actions for primatologists. *American Journal of Primatology* DOI.org/10.1002/ajp.23079.
- Osterberg P & Nekaris KAI. 2015. The use of animals as photo props to attract tourists in Thailand: A case study of the slow loris (*Nycticebus* spp.). *Traffic Bulletin* 27:13-18.
- Reuter KE & Schaefer MS. 2016. Captive conditions of pet lemurs in Madagascar. *Folia Primatologica* 87:48-63.
- Ross SR, Lukas KE, Lonsdorf EV, Stoinski TS, Hare B, Shumaker R & Goodall J. 2008. Inappropriate use and portrayal of chimpanzees. *Science* 319:1487 DOI 10.1126/science.1154490.
- Ross SR, Vreeman VM, Lonsdorf EV. 2011. Specific image characteristics influence attitudes about chimpanzee conservation and use as pets. *PLoS ONE* 6:e22050.
- Schroepfer KK, Rosati AG, Chartrand T & Hare B. 2011. Use of "entertainment" chimpanzees in commercials distorts public perception regarding their conservation status. *PLoS ONE* 6:e26048.
- Shutt K. 2014. An interdisciplinary risk assessment of gorilla ecotourism. PhD, Durham University. Available at <http://etheses.dur.ac.uk/10586/>
- Wallis J. 2018. The role of tourism in securing a sustainable existence for primates. In *Primatology, Biocultural Diversity and Sustainable Development in Tropical Forests*. UNESCO.
- Waters S, Watson T, Bell S & Setchell JM. 2018. Communicating for conservation: circumventing conflict with communities over domestic dog ownership, North Morocco. *European journal of Wildlife Research* 64:69 doi: 10.1007/s10344-018-1230-x.

Poděkování

Jsme zavázáni nizozemské nadaci Ouwehand Zoo Foundation za jejich podporu v roli Siân Watersové při vývoji těchto pokynů. Děkujeme Pravindovi Segaranovi, UMS / Pongo Alliance, Sabah, Malajsie za grafiku a také Janette Wallisové za grafiku a úpravy. Děkujeme členům výkonné rady PSG a Lindě Mayové z Nadace Arcus za komentáře k dřívější verzi doporučených postupů pořizování snímků. Laëtitia Marechal by chtěla poděkovat projektu Barbary Macque z University of Lincoln ve Velké Británii a také národnímu parku Ifrane v Maroku. Další informace najdete na www.human-primate-interactions.org.

